

Kunst, mindesmærker og arkitektur i Fredericia

Mål

Målene med at læse teksten og tage på tur med museet er, at I skal:

- Lære noget om Fredericias historie
- Lære at se efter spor efter Fredericias historie i byen
- Øve jer i at se på kunst og arkitektur og tale om det
- Lære at genkende Bissen, Jespersen og Gundlach-Pedersens værker i byen

Ord om bygninger og kunst I skal lære:

- Naturalistisk
- Abstrakt
- Arkitektur
- Historicisme
- Nyklassicisme

På tur gennem Fredericia

Når man går en tur i Fredericia, kan man se mange mindesmærker og kunstværker, der fortæller noget om byens historie. Man kan også se mange gamle huse og bygninger, der er med til at sige noget om, hvad byen har været brugt til.

Man kan bl.a. se spor efter, at byen har været:

- En fæstning, der var bygget til soldater og krig
- En industriby med mange fabrikker og rige fabriksejere

Prinsens Port og volden viser, at Fredericia engang har været en fæstning.

Kunstværker og mindesmærker

I Fredericia er der mange skulpturer og statuer på gaderne. Nogle af dem er *mindesmærker*, der skal minde os om en vigtig begivenhed i fortiden. Andre af kunstværkerne skal ikke minde os om historien, men er lavet for at være smukke eller give os noget at tænke over.

Man kan dele dem op i to grupper: *Naturalistiske* og *abstrakte*.

Naturalistiske kunstværker

Hvis et kunstværk er naturalistisk, betyder det bare, at man let kan genkende, hvad det forestiller. Kunstneren har ønsket at vise fx et dyr eller menneske, som de i virkeligheden ser ud – eller næsten ser ud. Det kan godt være, at kunstneren har pyntet på virkeligheden, men man kan stadig se, hvem eller hvad kunstværket forestiller.

Relieffet ved Trinitatis Kirke er lavet af billedhuggeren Bissen. Det er et mindesmærke over de soldater, der døde i 6. juli-slaget i 1849.

Det er let at se, hvad relieffet forestiller. Derfor kalder man det naturalistisk.

Abstrakte kunstværker

Hvis et kunstværk er abstrakt, betyder det, at kunstværket ikke præcist ligner noget fra virkeligheden. I stedet er det fx flotte former eller farver, der skal være pænt eller skabe en stemning. Det kan godt være, at det minder om noget fra virkeligheden, men der er lavet meget om på det.

Nogle værker kan godt være en blanding af abstrakt og naturalistisk – fx Guldkalven på Rådhuspladsen i Fredericia.

Guldkalven på Rådhuspladsen.

Søjlen i Midtpunktet er et abstrakt kunstværk.

Arkitektur

Når man ser på, hvordan bygninger er formet og lavet, kalder man det for *bygningskunst* eller *arkitektur*. På samme måde som man har haft forskellig tøjmode gennem historien, har man også haft forskellige *stilarter* inden for husbyggeri. En bygning udseende og arkitektur kan derfor fortælle meget om, hvornår den er lavet.

Romersk triumfbue med søjler. Ca. 2000 år gammel.

(Foto: Jean-Christophe BENOIST. CC BY 3.0)

Historicisme og nyklassicisme

En af de stilarter, man kan se på mange huse og bygningsværker i Fredericia, er *historicisme*. Det betyder, at bygningerne minder om slotte, borge eller templer fra fortiden. Mange af disse store huse er bygget mellem 1850 og 1930. De har navne som Ridderborg eller Geddesborg og har høje tårne som på slotte.

Geddesborg og Axelhus på Axeltorv. Jesper Jespersen har tegnet Axelhus (Foto: Sarah H. Hoyer).

Bogense Vandtårn er tegnet af arkitekt Gundlach-Pedersen i 1910. Det ligner et nærmest et fæstningstårn fra Middelalderen.

(Foto: Wikiuser Peter Larsen CC BY-SA 3.0)

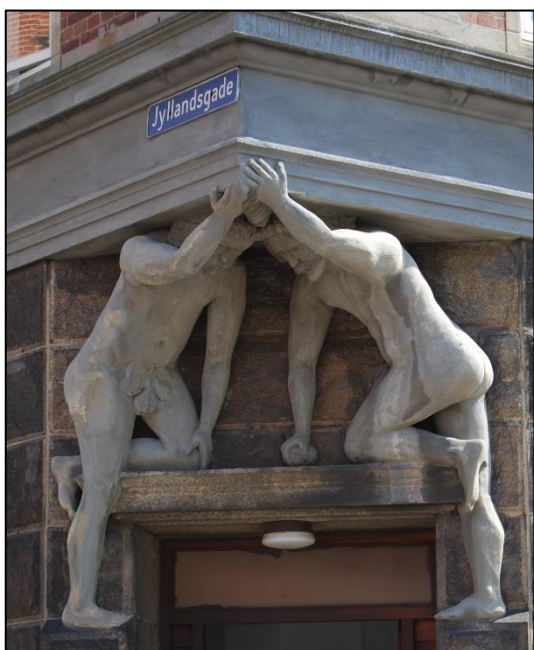

En del af historicismen kalder man for *nyklassicisme*. Det er bygninger, hvor man har efterlignet den måde, man byggede på i det gamle Rom eller Grækenland for mere end 2000 år siden.

Nyklassiske huse kan have høje slanke søjler, men også trekantede, hvor der er relieffer, der forestiller mennesker. Endelig er der også nogle steder store buer, der kan være symbol på sejr og magt.

Danmarksgade 9 med søjler, trekantede og relief (Arkitekt: Jesper Jespersen).

Detaljer fra Geddesborg.

Mange mindesmærker er også nyklassiske, hvor man har lavet en buste af fx en konge, som man gjorde i det gamle Grækenland og Rom. Ofte har kongen romersk tøj på, og der er sværd eller krans på som symboler på sejr og magt.

Buster af romerske kejsere. Ca. 2000 år gamle. (Fotos: Wikimedia Commons, CC0 og Wikiuser Sailko CC BY 2.5)

Nyklassiske buster: Christian den 4. (Lavet for 300 år siden), Frederik den 8. og general Olaf Rye (Begge lavet for ca. 150 år siden) (Fotos: Wikiusers Florian-Zet, OBTMJ og Leif Jørgensen (Alle: CC BY 3.0)).

Opgaver

- 1) Hvad kan man se spor efter, hvad Fredericia har været brugt til?
- 2) Hvad hedder den form for kunst, der ligner noget fra virkeligheden?
- 3) Hvad hedder den form for kunst, der ikke ligner noget virkeligt?
- 4) Hvilket ord bruger man, når man taler om, hvordan huse er bygget?
- 5) Hvad betyder historicisme?
- 6) I hvilken stilart bruger man søjler og trekant-relieffer med mennesker?
- 7) Er dette mindesmærke over Peter Buhl naturalistisk eller abstrakt?

Peters Buhls mindesmærke på Øster Voldgade.

